

R E G É L Ő.

PESTEN Csötörtökön Július 4^{kén} 1833.

Megjelen társával együtt hetenkint kétszer Vasárnap és Csötörtökön. Fél évi díjja helyben 3 ft 12 xr boritéktalanul; postán 4 ft pengőben. Budapestiek évnegyedenkint-is válthatnak példányt boritéktalanul 1 ft 26 xr-jával.

I. TÖRTÉNET ÉS ELBESZELLÉS.

S z é c s y M a r i a.

Regényes történet szabadon írva.

Ezen híres szépségű 's hőő magyar asszonynak atyja Rimaszéchy II-dik Széchy György Gömör vármegyei örökös főispán, 's kir. főajtónálló, — anyja pedig Homonnai Drugeth Maria grófné volt. Atyja halála után 1627-ki Május 30-án kelt öszve Jolsván első férjével ifiabbik Bethlen István gróffal, ki 1632-ik év végén meghalván, Maria 12 esztendeig viselé az özvegység fátyolát. Ezen idő közben emelé-fel nyilvánosan 3-ik Ferdinand király ellen I-ső Rákóczy György erdélyi fejedelem a' mind eddig csak titokban lappangó pártos fegyvert; a' tiszamelléki nemesek számosan esküdtek a' lázadók zászlója alá. Rákóczynak alattomos hivei közé tartozék Mariának első férje-is, 's ennek holta után maga Maria folytatni látszatott férjének nyomdokait, különben a' királynak győztes hivei (1644) nem fordították volna ellene fegyvereiket. De éppen ez vezeté Mariát ohajtott földi boldogságának karjaiba.

Murány várában, Gömör vármegyében lakott a' szép özvegy. Éppen a' csendes Zephyrnek nyájas szárnyain repült-el a' kellemes nap ntólsó sugara; a' békes völgyet hives est fődé; a' zöld legelőről ártatlan báránycák bégetései hangzának, mellyek anyjok oldala mellett vigan ugráltak az akol felé. A' fáradhatlan kerti dalos, a' szelid fülemüle nyugalmi szenderülésbe ringatá varázs-daljaival a' mezei természetet. A' hollószárnyakon közelítő homálynak ködös fátyola már-is mindenre elterült; borzongató csend kerité a' büszke Murány ormait. Suhogó esti szellők játszadoztak a' várnak néma csarnokaiban, mellyet nem csak a' természet, hanem a' művészet-is olly karba helyezett, hogy

minden ellenséges megtámadással szembezállhatott. Egy meredek sziklamélység feletti kopár hegytetőre, melly a' magos felhők szomszédja vala, raká azt első építője, kit a' rege Bubek vagy Bebeknek nevez, 's hozzá adja, hogy ez pásztor korában a' Sajó mentében álló hegynek egyik barlangjában iszonyú kincsre talált, mellyel azután hét várat épített; ezek közül legnagyobbak voltak: Szádvár Torna vármegyében, Murány, Pelsőcz, Krasznahorka Gömörben.

Murány vára koronakint uralkodott az alatta terülő völgyön. Némán 's fájdalmas érzéstől elfogva, alabastrom karjára könyökölve ült a' magos vár ablaka előtt amaz említett esti órákban a' vár asszonya, a' bájos szépségű Széchy (Szécsi, Széchi) Maria. Arany fürtjeivel nyájasan enyelgett a' csendes szellő, de ő márvány szoborkint mély gyászba merülve ült széken 's csendes könnyek gördültek rózsás arczaira. Ifúságának virágában, szépségének teljes voltában éré őtet a' végzésnek rendítő csapása, midőn kedves férjét elveszté, kihez egész élete ragaszkodék, kit egyedül méltatott a' magyar ifiak nagy köréből szerelmére 's birtokára. Büszkélkedett a' szép magyar asszony ama talajdoniban, mellyekkel őt Mars és Vénus vetekedve ruházá-fel, 's mellyek a' szép nemnek természettől kijelelt határát-is athágták, úgy hogy, kedves honjának java kívánván, magos lelkesedésében a' férjfiás erő fokára-is feleremelték, 's képesé tevék őtet a' rettentő harez viharában részt venni, vérzeni, elesni. Illy asszonyi tökéleteség példaképe volt Széchy Maria, ki nem csak a' házi kör csendes folyamában munkás részt venni, hanem már fiatalságától fogva kardot forgatni, 's ellenségtől nyert sebeket jajgatás nélkül tudott szenvedni. Férjfiás tulajdonságokkal felfegyverkezve büszkén lépe a' nagy világ embereinek tolongó tarka sokasága közé. Atyjának férjfi-maradéka nem lévén, ő volt leánytestvéreinek legöregbike, 's noha nemzője holta után ennek öccse IV-dik Széchy Dienes még fentartá nemzetségének létét, de V-dik Péter Vas vármegyei főispánlan 1685-ik évben a' férjfi Széchieknek magva szakadott, 's Mariát atyja birtokainak egy része Murány várával együtt uralta. Köz tisztelettel 's imádó hódolással bókolt minden a' szép Mariának. Lukrétziai hévvel 's fellengező ragasz-

kodással szerette kedves férjét Bethlen Istvánt, kivel csak 5 évig izlelheté a' boldog házasság édes örömeit. Gyászleplezé a' szép asszonyt, szomorún találá őtet ezután a' hajnalnak pompás pirosága, csendes könnyekbe lábbadva köszönté őtet a' felemelkedő hold ezüst világa. Pusztának tetszett előtte minden, néma 's magános lön a' vár, melly az előtt ohajtásainak paradicsoma, reményeinek honja volt vala. Igy üle csendes gyászba merülve, 's a' kedves völgy békes természetén keresett enyhítő vigasztalást; nedves szemekkel tekintett amaz árnyékos berek felé, mellynek kanyargó ösvényeit szeretett férje karjain számtalanszor megjárta, hol a' csevegő madarak, 's kedveskedő fülemülék kettőzték megelégedésöknek érzéseit, mellyekkel eltelve tértek volt vissza a' magos vár boldog falai közé. A' szerencsés mult kor bájos képei lebegtek most-is Maria előtt, 's élénk képzeményében; csendes fájdalomra olvadoztak azok, 's a' gyönyörű arcokat ujolag könnyek árja halaványítá. Egy barátnéja, meghitt társnéja maradt még, a' kellemes hangú hárfa; ennek egyedül panaszolhatta fájdalmát, 's keserveit. Jer, mondá, kedves barátném, vidtsd-fel szerencsétlen társnédnak gyászos órájait! 's ezt mondván a' következő dalt éneklé búskomolyan hangzó hurjai mellett:

Jer keservek csendes társa, Ég szülöttje képzemény!
 Jer váljunk meg e' világtól, hol minden csak tünemény!
 Itt az öröm szép virágja alig nyilt-ki, már lehull,
 'S a' tavasz bár ujra megjön, az többé meg nem ujul.

Innen messze a' magosabb övedzetek térében
 Sugárik rám a' remények bája tisztább fényében.
 Ott akar lelkem lakozni, hol istenek türelmem
 Jutalmazák; ott vivhat-meg csalfa szerencsém velem.

Földi vágyak békójitól szabad levén már szívem,
 Örök szeretet lakjához emelkedjék-fel lelkem,
 Ott nem járnak, kelnek dülnek az öröm orozóji;
 Ott nem várnak leskelődnek a' keservek osztóji.

Ott csak örök egyesület ül királyi trónusán,
 Az elválás ismeretlen annak boldog órszágán.
 Ott lakik a' viszonzás, Isten ott nem kimél bünt,
 Jer siessünk, mert ott élni szerelmesem meg nem szünt.

Oda, elhült ajakához, mellynek egykor kéjheve
 Boldogított, bár sokáig tartós nékem nem leve;
 Oda engedj mennem csörgő csontváz! engem nem ijeszt
 Éles kaszád; áldiak halál! ha szavad hozzá ereszt.

Oda engedj, az istenek szent ligetje csendjéhez,
 Hadd szorítson örökösen kedvesem hű melljéhez.
 Irigyeink ellenére egymástól el nem válunk,
 Karjainkban ott bonthatlan erős lánczra találunk.

Vagy talán te boldog óra számomra még nem vagy itt?
 Bús panaszim nem hallottad nem keservim szózatit?
 A' magányban még tovább-is rágja a' bú szívemet?
 Holott kétségbe esésem szétdulá már lelkemet!

Ugy van, élek még, da ah milly fájdalmas kint szenvedek,
 Élek, hogy soká gyászoljam, kit elvettek az egek.
 Korán hullott-le a' földre szép öröömöm virága
 Ments-meg végóra igámtól 's vigy' kedvesem karjába!

Lágyan hangzott vissza a' szép éneklőnek ezüst szava
 a' vár komoly falairól; tompán verődtek vissza a' hárfa
 tiszta accordjai, 's magába térve csendesen vizsgálá Maria
 a' kísértetek órájának előkövetjét, a' láthatár magos pont-
 ján vándorló holdat, midőn az őrtoronyból harsogó trombita-
 hang ébreszté-fel álmodozásaiból. Felrántatott a' vonóhid,
 's mi előtt a' szépasszony kiléphetne a' vár udvarára, komor
 ábrázattal állott előtte öreg várnagya 's kapitánya, a' baj-
 nok Budaházy. „Honnan illy későn, jó öregem“ — kérde
 Maria. — „Vesselényi táborából“ — felel amaz. — „Hogy-
 hogy, viszonzá a' szép asszony, hát Vesselényi Murány
 ellen vezeti fegyvereseit?“ — „Eltaláltad, nemes asszo-
 nyom, — felel az öreg — Vesselényi egy császári hadse-
 reggel holnap Murány előtt fog lenni, hogy a' várat csá-
 szári hatalom alá hódítsa, 's annak védőjire rablánczokat
 vessen; de erősen állanak még Murány sánczai, 's remény-
 lem, hogy mély árkaik előbb neki embertetekkel kell
 betölteni, minekelőtte bástyáinkra kezét tehesse. Maria
 e' közben a' Murány felett tornyosodott fergetegről gon-
 dolkodott, 's magában elhatározá, hogy inkább a' vár om-
 ladékai alá akar temetkezni, hogy sem magát megadja, 's
 indulat nélkül kérdezősködék az ellenség ereje felől.

(Folytatás következik.)

ÉLETTÖRTÉNET.

Gróf Potoki Ignátz.

A' mult század közepén, 1751-ben született gróf Potoki Ignátz, az elenyészett lengyelország egyik legnevezetesebb 's gazdagabb nemzetségének méltó tagja. Neveltetése készíté őt a' fényes pályára, mellyet tettekkkel teljes életben megfuta. — Minekutánna lelkének szép tulajdoni, nyelvek tanulása, 's tudományok mívelése által, honjában kifejtettek; ismereteit külországokban szerzett sokféle tapasztalásai megérlelték. Ugyan-is több utazásokat tett, hogy a' nemzetek szokásait és alkotmányait; a' különféle törvények és vallások következményeit; a' közszerencse 's boldogság, viszont szerencsétlenség 's veszedelem forrásait kitanulja.

Olthatlan levén lelkében az ismeretek szomja, már ifjú korában, őszhöz illő komolysággal fukarkodott a' perczetekkel, miket a' vele egykorúak többnyire köz gyönyörűségekben fecsérlenek-el. Ezen szomja, az emberi tudás egész mélységét akará kimeríteni. Minden nemzetbeli tudós kedves vala előtte. Soha se játszotta a' tudomány 's tudósok pártfogójának nevetséges szerepét, melly annál kisebb becsű, mert, egy kis pénzzel zsebjeben, bár ki játszhatja. Potoki tudósokkal társalkodván, hozzájok hasonló vala. Egynek tanácsával, másnak vagyonával használt; — költségén utaztak többen a' távul nemzetekhez.

De mind az, a' mi volt, 's a' mit tett, volt és tette a' hazáért. A' miveletlen nemeség z sarnoki önsége, a' rabság és szegénység nyüge alatt elkorcsosodott nép nyers és szolgálai lelke, 's az, hogy a' királyi korona, — mellyet birtokosa többször vett préda, mint ajándékkép a' szabad országtól, mi az ország belsejében szakadásokat, a' külföldön ellenségeskedéseket szült, — nem volt örökös, voltak lengyel ország nyavalyaji, mellyek azt végpusztulásra juttaták.

Szabadulást ohajtott Ignátz; függetlenséget a' külföldtől, és szabadságot bent a' hazában. De azon ország, mellynek népe lelki nemeség hijja miatt elvadult 's melly egyet nem értés miatt eldarabolva fekszik, holt test, melly lelkét elvesztette. Itt uj emberivadékat (generatiót) kell ala-

pitani morális ujjá születés által. Lengyel ország ujjá születése csupán a' polgárság felemelése, az örökös jobbagyság eltörlése, a' nemeség felvilágosítása 's a' nép oktatása által volt még eszközölhető; 's gróf Potoki Ignátz minden erejét ezekre fordította. Felszóllitá nemzetét az iskolák javítására, a' tudományok 's mesterségek felelevenítésére. Undok szörnyetegek voltak szemei előtt ama szűk szívű önös vajdák, kik magokat isteneknek, a' népet pedig indulatjaik szolgálai eszközeinek tekinték. — Azért minden hivataljai között legfontosabb 's kedvesebb vala előtte: a' nyilvános oktatás commissiója tagjának lennie. Dicsőséggel-is viselte azt országa elbomlásáig. Maga fordította Condillaclogicáját, melyet a lengyel iskolákba behozott. —

A' nemzeteknek erkölesi revolutionalis előmenetelök lélek-culturán 's törvényhozáson keresztül a' természettel leginkább megegyező; lassú, de tartós és biztos. A' lengyel nemzet minden jó 's nagyra még alkalmas volt, mert szerette még hazája függetlenségét, érzé a' szabadság becsét. — Melly nemzet mástól függésén mosolyog, 's a' szabadságból tréfát üz, azt, a' többet igérő megvásárolhatja.

De az akkori orosz politica lengyel országban ez utolsó nemzeti erényeket-is elakarta ölni. 1772-ben történt első felosztatása óta lengyel ország egészen orosz hatalom alá jutott. Oroszok adták az 1776-ki országlásformát; orosz őrizetek korlátolák az árnyékrespublicát. Kit a' külföld hatalma nem rémitett-meg, azt megvesztegette a' külföldi arany, czim és érdemjel!

A' lengyel nemzeti character tisztán megtartásától függött minden, 's ez csak az orosz befolyás korlátolásával történhetett-meg. Több ezt eszközölnő nemesek álltak öszve. Első tündöklék közöttök gr. Potoki Ignátz Lithvania nagymaschallja, Malachovszki marschall, a' lelkes Kolontay később a' korona alcancellárja, 's többen mások. — Fáradozásaik által az 1776-ki veszélyt ele constitutio előbb lépcsőnkint gyengítették, 's 1779-ben végkép felforgattatott. *(Folytatás következik.)*

II. JELES MONDÁS.

Asszonyi báj.

Ti néktek adta volt leányok, asszonyok
 Kezetekbe a' természet a' legédesebb
 'S legjobb szerencse kulcsait!
 Egy lelkes tekintet, — mellyel egy szép 's jó leány
 Szerelmet int: — nyit nyit! és az emberi
 Léteket porából égbe kapja-fel,
 'S ama nemesb, szelidebb érzeményt,
 Gyakorta minden virtusoknak kuffejét,
 Annak tudása szerzi többnyire
 A' férjében: hogy egy derék, lelkes leány
 Becsülni és szeretni tudja őt.

Kisfaludy Sándor.

III. K Ö L T É S Z E T.

Á m o r r e j t e k e.

Hol van fészked te kis Ámor	Mutasd kérlek nyilaidat
Érzelek, 's nem tudom hol,	Eme büszke Szépemnek,
Keblemben vagy-e mindenkor,	Mert kaczagja hatalmidat,
Vagy szemeimben lakol?	'S csúfolója hévemnek.
Édeséged ha tekintem,	Szép szeméből jer arczomba
Bettynek arczán lellek,	'S bújj mellemből szívébe,
Fájdalmidat ha érintem	Sebhedt keblem ó vedd számba,
Ön keblemben nevellek.	'S juttass csak szerelmébe!

H. I.

IV. VILÁGI TELEGRAF.

Innep Flórenczben. A' mult áldozó csütörtökön Cascine főhercegi mulató kastélyban, Flórencz mellett, rendkívül gyönyörű inneplés tartatott, mellyen Leuchtenberg herczeg és herczegné, ugy a' hazai öszves fő nemeség, 's a' legjelesebb idegenek jelen voltak. Az ut Flórencztől egész a' villáig pompásan 's gyönyörűn volt kivilágosítva, és számíthatlan sokaságtól helepve, melly egész napon által késő éjig ott fel-alá bolyongott, 's- az illatozó és ezernyi lámpák fényiben csillámló kertekben sétálgatott gyönyörködve az innepi bál zengő műzsikájában. A' táncmulatság a' megelőzőt napi estvétől reggelig tartott. A' cs. kir. főherczeg pedig néhány nap mulva utazását Róma és Nápoly felé folytatá.

Hosszú élet. Diermsteinban Frankenthal mellett nem régen halt-meg Klaus György 102-dik esztendejében. Házassága soha se volt, 's egész Európát és Északamerikát megjárta; majd valamenyi európai nyelven beszélt. Karjai közt adá-ki lelkét a' szerencsétlen Poniatowski, kinek szolgája volt.

V. KÜLÖNFÉLE.

Emberkereskedés. A Sierra Leonei gyarmatban, — mond Leonard illy című munkájában: „Emlékezések Afrika nyugoti tengermellékén tett utazásra“ — mely különben az emberkereskedés elnyomására alapított, elegen találkoznak, kik ezt magok-is üzik. Ki hihetné, hogy tekintetben 's legjobb hirben élő némely emberek ez ördögi kereskedés végett több hajókkal birnak? — valamely iskolamester azért íteltetett-meg, mert iskolájából alattomban gyermekeket adogatott-el. E' mellett találkoznak még számos ügybiztosok (ágensek) e' nyomorult ember kereskedésben, kik a' szabadságra bocsátott Négereket azon ürügy alatt, hogy nekik jó szolgálatot szereznek a' tengermellékre csalják, 's ott a' készen álló tengeri rablóknak (pirata) kezökre játszák. Hasonlóképpen csalogattatnak a' gyermekek-is külön-külön helyekre, 's eladatnak. — Az említett gyarmatban jelenleg csak 18,000 szabad afrikai ember lakik, noha az iménti tiz eszestendők alatt 22,000 Néger vitetett-be. Ezt csak egyedül azon nyomorultaknak tulajdoníthatni, kik még eddig szinte büntetlen üzik felebarátjaik vérével ezen iszonyú kereskedést.

VI. NEVETTETŐ PILULA.

Marmarosban minapában egy frosponos néhány sótisztvalammely posványos helyre vergődött, honnan midőn lovait sikeretlenül ütven, ki nem vaczkolódhatnék, kérdezi a' hintóban ülő urakatudnának-e deákul. „Hát hogy mersz azon kételkedni?“ — volt a' felelet. — „Ó hát örülök — dörmögé a' paraszt — hiszen deák nyelvvel az egész világot átlehet utazni“ — 's ezzel kifogván lovait hintónélkül sebesen elvágatott.

Sz. Maris.

Acson egy hajdani prédikátor így kezdé karácsonkor tartott egyházi beszédét:

A' kezetek a' kulacson.
A' szemetek a' kalácson!
Kár Acson
A' Karácson

E. Emil.

Tagrejtvény. (Charade)

Négy betüből áll az egész. Kettő testednek része;
Másik kettőt a' mély földből ássa-ki a' művésze.
Ösze véve mind a' négyet az asszonyok szeretik,
Kivált a' téli estvéken mind, mind egyre pörgetik.

L—s

Előbbi rejtvény: „E' szerelem kávé, ó e' lesz ennyi epévé.“

K é r e l e m.

Azon érdemes honleányok 's hazafiak, kik becses irományaikkal folyóírásunkat díszesíteni méltóztatnak, kérettelnek, hogy mindenkori kéziratjaikhoz becses neveiket mellékelni ne terheltessenek, ha mincjárt külön papíroson-is, hogy tudhassuk, kik iránt leend halánk lekötelezve. A' titokban tartandó név végett kezeskedünk. Azon kívül esedezünk, hogy a' különféle tárgyakat ugyan azon papírosra ne írják.

Szerkezi Róthkre pf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi urak utszája 612